

เซ็นเตอร์พ้อยท์ กับ “Preteen” : การก่อตัวของวัฒนธรรมวัยแรกรุ่น

กุลภา วจนสาระ

เกริ่นนำ

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่สูงที่สุด จากอดีตที่ความรับรู้เรื่องพื้นที่ของคนกรุงเทพฯ มีเพียงวัง วัด บ้าน ตลาด จนปัจจุบันคนกรุงเทพฯ มีพื้นที่ต่างประเภทต่างหน้าที่เพิ่มขึ้นมากมาย ทั้งบ้าน ที่ทำงาน ศูนย์กลางธุรกิจ ห้างสรรพสินค้า แหล่งพักผ่อนหย่อนใจ แหล่งบันเทิง รวมถึงพื้นที่แยกย่อยอื่น ๆ ตามการตอบสนองความต้องการแบบต่างๆ ขณะเดียวกันก็มีพื้นที่เฉพาะให้กับคนแต่ละกลุ่ม จนกลายเป็นภาพอ้างอิงแทนคนหรือกลุ่มที่ใช้พื้นที่เหล่านั้นไปในที่สุด ไม่ว่าจะเป็นย่านเยาวราชของคนไทยเชื้อสายจีน บริเวณถนนสาทร-สีลม-สุขุมวิทของคนวัยทำงานและพนักงานบริษัท หรือย่านสยามสแควร์ของกลุ่มวัยรุ่นหนุ่มสาว เป็นต้น และเมื่อกล่าวถึงพื้นที่วัยรุ่นหนุ่มสาว จากอดีตจนปัจจุบันพื้นที่ของวัยรุ่นหนุ่มสาวได้มีการเคลื่อนตัวมาเป็นลำดับ นับแต่บริเวณลิบสามห้างบางลำภู โรงหนังเฉลิมกรุง-เฉลิมไทย หลังวังบูรพาภิรมย์ราชดำริอาเขต ศูนย์การค้าราชประสงค์ จนถึงสยามสแควร์-สยามเซ็นเตอร์ และเมื่อเกิดพื้นที่ของวัยรุ่นที่ชื่อว่า “เซ็นเตอร์พ้อยท์” หรือชื่อเต็ม ๆ ว่า “เดอะ เซ็นเตอร์พ้อยท์ ออฟ สยามสแควร์” ปลายปีพ.ศ. 2541 นับแต่นั้นมาภาพวัยรุ่นในกรุงเทพฯ ก็เริ่มปักหลักในพื้นที่ใกว่า ๆ กลางสยามสแควร์ และแสดงวัฒนธรรมย่อยอันเป็นแบบแผนเฉพาะของตัวเองออกสู่สังคมอย่างโดดเด่นเปิดเผย

การแสดงตัวออกของวัฒนธรรมวัยรุ่นกลุ่มหนึ่งที่เซ็นเตอร์พ้อยท์นั้น ส่งผลให้สังคมต้องหันกลับมามองและตั้งคำถามต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในหลายทางด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความเหมาะสมของการแต่งกายสายเดี่ยว-เกะอก การย้อมสีผมเป็นสีต่าง ๆ การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ ฯลฯ เซ็นเตอร์พ้อยท์จึงมีภาพเป็นแหล่งมั่วสุมของวัยรุ่นใจกลางกรุงเทพฯ และเป็นหนึ่งในโอกาสแสดงออกของวัยรุ่น ที่สังคมอนุญาตให้เด็กวัยรุ่นสามารถทำในสิ่งต้องห้ามบางอย่างได้ โดยอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่และการควบคุมจัดระเบียบของสังคม เช่น การห้ามขายและดื่มแอลกอฮอล์ภายในบริเวณ มีกำหนดปิด-เปิดสถานที่เป็นเวลา มียามเฝ้าตลอด 24 ชั่วโมง ตลอดจนการมีตำรวจมาคอยดูแลความเรียบร้อยในบางวัน สิ่งที่น่าสนใจก็คือ วัยรุ่นกลุ่มย่อยที่เลือกใช้เซ็นเตอร์พ้อยท์เป็นเวทีในการแสดงวัฒนธรรมของตนเองนั้นเป็นใคร และเหตุใดจึงได้เลือกสถานที่แห่งนี้เป็นพื้นที่อ้างอิง ขณะเดียวกันสังคมก็เปิดพื้นที่แห่งนี้ให้พวกเขาได้ทำสิ่งต้องห้ามต่าง ๆ ด้วยเหตุผลเบื้องหลังเช่นใด

งานชิ้นนี้จึงเป็นความพยายามที่จะนำเสนอการเคลื่อนตัวของพื้นที่วัยรุ่นหนุ่มสาว จากยุคหลังวังบูรปามาสู่ยุคเซ็นเตอร์พ้อยท์-สยามสแควร์ในปัจจุบัน เพื่อสะท้อนการเปลี่ยนแปลงของ

วิธีคิดเรื่องการใช้พื้นที่ของคนกรุงเทพฯ จากที่มีลักษณะการจัดพื้นที่ตามคติจารีตเดิมที่อิงอยู่กับระบบจักรวาล มาสู่พื้นที่ที่ได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาประเทศตามอย่างตะวันตก การพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย และการสร้างพื้นที่ตามวิธีคิดของระบบทุนนิยม-บริโภคนิยมในสังคมสมัยใหม่ ขณะเดียวกันก็จะนำเสนอลักษณะของวัฒนธรรมวัยรุ่นที่ถือเป็นวัฒนธรรมย่อยของสังคม ซึ่งมีการจัดประเภทออกได้เป็นกลุ่มย่อยต่าง ๆ เช่น ม้อด เดฟ ฮิปปี พังก์ จนมาถึงกลุ่มย่อยของวัยรุ่นที่เรียกว่า preteen ในปัจจุบัน แต่ละกลุ่มย่อยเหล่านี้ต่างก็มีเวที หาดพื้นที่เฉพาะในการแสดงวัฒนธรรมของตัวเองทั้งพื้นที่ทางวัฒนธรรมและพื้นที่ทางกายภาพ และบอกเล่าเรื่องราวของตัวเองผ่านการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ แบบแผนพฤติกรรม กริยาท่าทาง วิถีชีวิต ความเชื่อ หรือการยึดมั่นในแบบแผนทางความคิดเรื่องต่างๆ ฯลฯ จนพื้นที่เหล่านั้นกลายเป็นภาพอ้างอิงแทนตัวไปในที่สุด โดยในการศึกษาค้นคว้านี้ได้หยิบยกปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมของกลุ่มวัยรุ่นที่เซ็นเตอร์พ้อยท์ สยามสแควร์มาเป็นกรณีศึกษา ซึ่งที่จริงก็เป็นเพียงกรณีตัวอย่างในมุมมองและมีมิติเดียวเท่านั้น ไม่สามารถสรุปรวมไปถึงปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมของวัยรุ่นกลุ่มย่อยในพื้นที่ที่ต่างออกไปได้ทั้งหมด

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

นักศึกษาได้ใช้แนวคิดเรื่อง **subculture** เป็นแนวคิดพื้นฐานในการทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมของวัยรุ่น นั่นคือลักษณะวัฒนธรรมย่อยเป็นทางเลือกทางวัฒนธรรมหนึ่งของวัยรุ่นที่เป็นการต่อต้าน/ต่อรอง ปฏิเสธ หรือขบถต่อวัฒนธรรมครอบงำของผู้ใหญ่หรือสังคม อันแสดงออกมาในรูปแบบพฤติกรรมต่าง ๆ แนวคิดนี้มองว่าคนแต่ละกลุ่มในสังคมควรมีโอกาสเป็นเจ้าของเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตัวเอง และมีแบบแผนพฤติกรรมที่แตกต่างจากกลุ่มอื่นๆ ได้โดยไม่ต้องเกิดความรู้สึกแปลกแยก ถือว่าวัฒนธรรมของกลุ่ม/ชนชั้นต่างก็เป็น “วิถีชีวิต” ที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นความหมาย คุณค่า และความคิดความเข้าใจที่ปรากฏรูปร่างขึ้นในทางสถาบัน ในความสัมพันธ์ทางสังคม ในระบบความเชื่อ ในประเพณีและธรรมเนียมปฏิบัติ เรียกว่ามี “แผนที่แห่งความหมาย” ของกลุ่มตัวเอง (Clarke et al. 1991: 11) ทำให้เกิดกลุ่มพฤติกรรม กิจกรรม และค่านิยมที่เป็นระบบสัญลักษณ์ที่เต็มไปด้วยความหมาย โดยผ่านการใช้ style ในเชิงสัญลักษณ์ เพื่อแสดงความหลากหลายของความหมาย แสดงระดับความผูกพันและความเป็นสมาชิก แสดงความเป็นกลุ่มทางสัญลักษณ์ และกำหนดขอบเขตของกลุ่มจากกระแสหลัก เช่น ภาพลักษณ์จากการแต่งกาย กริยาท่าทาง ศัพท์เฉพาะที่ใช้ภายในกลุ่ม ฯลฯ และในอีกมุมหนึ่งลักษณะของวัฒนธรรมย่อยก็คือการต่อต้าน การนิยมความสุข การหนีจากข้อจำกัดของงานและครอบครัว ค้นหาพื้นที่เพื่อความสนุก นั่นคือวัยรุ่นต้องการพื้นที่ที่จะสามารถค้นหาอัตลักษณ์ของตัวเอง ซึ่งแยกจากบทบาทและความคาดหวังที่กำหนดโดยครอบครัว งาน และโรงเรียน สร้างเอกลักษณ์ร่วมของกลุ่มให้เกิดขึ้นนอกเหนือจากการพัฒนาอัตลักษณ์ของปัจเจก ซึ่งไม่อยู่ภายใต้อำนาจของผู้ใหญ่ (Brake 1985: 191) ข้อดีของแนวคิดนี้ก็คือการเคารพในความแตกต่างหลากหลายของแบบแผนปฏิบัติของคนแต่ละกลุ่ม โดยปราศจากอคติและหลีกเลี่ยงการตัดสินคุณค่าของวัฒนธรรม

แนวคิดต่อมาเป็นการประยุกต์แนวคิดเรื่องพิธีกรรมเปลี่ยนผ่านของทั้ง Arnold Van Gennep และ Victor Turner เพื่อมาอธิบายลักษณะของ preteen ว่าอยู่ในขั้นที่เรียกว่า separation โดยมีพฤติกรรมเชิงสัญลักษณ์อันมีนัยยะถึงการแยกตัว หรือการถอดจากสถานะทางวัฒนธรรมเดิม ในโครงสร้างสังคม ก่อนจะเข้าสู่ขั้น transition หรือช่วงชายขอบระหว่างการข้ามผ่านเวลาและพื้นที่ ซึ่งกำกวมอยู่ระหว่างสองสถานะ เพื่อจะกลับเข้าสู่ขั้น incorporation ในภาวะปกติอีกครั้งหนึ่ง โดยลักษณะของช่วงชายขอบ (liminal) ที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่านสถานะนี้จะมีลักษณะไร้โครงสร้าง กำกวม ไม่ได้อยู่ในสถานะหนึ่งหรือสถานะใดหรืออาจจะอยู่ทั้งสองสถานะ ทำให้เกิดความรู้สึกไม่แน่นอน สับสน ไร้ระเบียบ เป็นอันตราย มีข้อห้ามหรือต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดบางอย่าง ผู้ที่อยู่ในช่วงชายขอบระหว่างสถานะนี้ไม่สามารถจะนิยามได้ชั่วคราวภายใต้โครงสร้างสังคมปกติ ซึ่งทำให้พวกเขาอ่อนแอ เพราะพวกเขาไม่มีสิทธิเหนือคนอื่น ๆ ขณะเดียวกันก็เป็นการปลดปล่อยพวกเขาจากข้อผูกมัดทางโครงสร้าง เป็นการชดเชยสำหรับความเข้มงวดหรือความไม่เป็นธรรมของโครงสร้างสังคมปกติ (Turner 1982b: 52) การแสดงในพิธีกรรมต่าง ๆ ทั้งพิธีกรรมกลับเข้าสู่สถานะและพิธีกรรมเปลี่ยนผ่านสถานะจะมีลักษณะต่อต้านโครงสร้าง เป็นช่วงเวลาพิเศษที่แยกออกจากชีวิตปกติ หรือ liminality นั่นเอง เป็นภาวะที่มีความศักดิ์สิทธิ์ และกำกวม ผู้อยู่ในพิธีจะแสดงพฤติกรรมต้องห้ามในชีวิตประจำวัน หรือกลับเข้าสู่สถานะ เช่น การแต่งตัว การแสดงบทบาทหน้าที่ในพิธีกรรม ฯลฯ และจะกลับคืนสู่สถานะปกติหรือภาวะที่มีโครงสร้างเมื่อสิ้นสุดการแสดง อย่างเช่นเทศกาลคาร์นิวัลในบราซิล ซึ่งเป็นการแสดงที่เต็มไปด้วยความสนุกสนาน รุนแรง ไร้ระเบียบ มีอิสระในการแสดงออกอย่างเต็มที่ เป็นภาวะที่ต่อต้านโครงสร้าง และกลับคืนสู่ภาวะมีโครงสร้างเช่นเดิมเมื่อสิ้นสุดพิธี

และพื้นที่ที่เป็นภาพอ้างอิงถึง preteen เช่นเซ็กซี่เตอร์ฟอย์นั้นก็น่าสนใจว่ามีลักษณะองค์ประกอบทางพื้นที่ที่สอดคล้องกับลักษณะของ preteen เช่นใด โดยในส่วนนี้ได้อาศัยแนวคิดเรื่อง Performance ของ Victor Turner และ Erving Goffman ที่มองว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมดคือเวทีที่คนมีความสัมพันธ์และเผชิญหน้ากับคนอื่น ๆ โดยแสดงบทบาทไปตามที่กำหนด Goffman ใช้คำว่าแสดง (performance) ในการหมายถึงกิจกรรมทั้งหมดของปัจเจกซึ่งเกิดขึ้น ณ ช่วงเวลาหนึ่งระหว่างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ปัจเจกแต่ละคนเป็นนักแสดงที่แสดงไปตามบทบาท โดยมีหน้าฉาก (front) เป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งของการแสดงที่เป็นวิถีทางโดยทั่วไป มีลักษณะกำหนดนิยามสถานการณ์แน่นอนแก่คนดู ประกอบด้วยองค์ประกอบฉาก (setting) ที่ปฏิสัมพันธ์หรือการแสดงนั้นเกิดขึ้นซึ่งมีความหมายเชิงสัญลักษณ์ และประกอบเป็นอัตลักษณ์ของผู้แสดง ลักษณะที่ปรากฏ และกิริยาท่าทางที่แสดงออก เป็นต้น

การเคลื่อนตัวของพื้นที่วัยรุ่นหนุ่มสาว

วัยรุ่นหนุ่มสาวมักจะปรากฏตัวอยู่ในพื้นที่เฉพาะที่มีคุณสมบัติสอดคล้องตรงกันกับความต้องการพื้นฐาน ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมโดยทั่วไปของกลุ่มวัยรุ่น เมื่อวัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ที่ไม่มีสถานะในโครงสร้างสังคม พวกเขามีลักษณะปฏิเสธทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ปฏิเสธของเก่า และใช้ความทันสมัยสร้างความแปลกใหม่ให้ตัวเองแตกต่างจากคนอื่น พื้นที่ที่เป็นแหล่งชุมนุมรวมตัวของวัยรุ่นหนุ่มสาวในสังคมไทย จึงมักจะผูกพันอยู่กับย่านบันเทิงหรือแหล่งทันสมัยที่ต่าง ๆ เช่น โรงภาพยนตร์ โรงเดินรำ โรงโบลิ่ง หรือตามร้านค้าที่ขายของทันสมัย อย่างร้านเสื้อผ้าสั่งตัดตามแบบสมัยนิยม ร้านขายไอศกรีม อาหารเครื่องดื่ม กาแฟ หรือร้านค้าที่มีตู้เพลงหยอดเพลงใหม่ ๆ ฟัง ร้านค้าที่มีโทรทัศน์เปิดให้ดู โรงภาพยนตร์ที่มีการจัดงานเดินรำ มิดนตรี ฯลฯ เพื่อประกาศและแสดงความเป็นวัยรุ่นให้สังคมยอมรับสถานะที่ไร้สถานะ โดยในการการเคลื่อนตัวของพื้นที่ทางวัฒนธรรมของวัยรุ่นนั้น สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดเรื่องพื้นที่ของคนไทย จากการจัดการพื้นที่ภายใต้คติแบบจักรวาลวิทยามาเป็นการจัด **การพื้นที่ภายใต้อิทธิพลของการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยและบริโภคนิยม** กล่าวคือแต่เดิมกรุงเทพมหานครมีการกำหนดพื้นที่แต่ละส่วนภายใต้ความคิดว่าพระนครเป็นศูนย์กลางอันศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่ประทับของกษัตริย์ซึ่งเป็นสมมติเทพ เป็นอนุจักรวาลที่จำลองความคิดมาจากความเชื่อตามลัทธิทางศาสนาพราหมณ์ที่เชื่อว่ามีศูนย์กลางหรือแกนกลางของจักรวาลอยู่ที่เขาพระสุเมรุ เขตชั้นในของกรุงเทพฯจึงเป็นแหล่งของวัดสำคัญและสถานที่พิธีกรรมต่าง ๆ ธุรกิจการค้าเป็นกิจกรรมรองจึงต้องอยู่ที่ชายขอบ (ธีรยุทธ บุญมี 2537: 1) ตลาดต้องอยู่นอกกำแพงเมือง เช่น ตลาดท้ายวัง ตลาดสำเพ็ง ฯลฯ พื้นที่ที่ได้รับความนิยมจากวัยรุ่นหนุ่มสาวในยุคนี้จึงอยู่ตามชายขอบของเมือง และขยายตัวเป็นย่านชุมนุมชนที่ถือว่าเจริญในสมัยนั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นถนนลิบสามห้าง บางลำพูในช่วงปีพ.ศ. 2500 ที่มีโรงภาพยนตร์ในบริเวณใกล้เคียงกันถึง 3 โรง ได้แก่โรงหนังบุศยพรรณ โรงหนังศรีเมือง และโรงหนังศรีบางลำพู มีร้านค้าทันสมัยมากมาย โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมกรุง โรงภาพยนตร์ศาลาเฉลิมไทย สถานที่นัดพบของวัยรุ่นหนุ่มสาวในยุคถึงพุทธกาล เช่นเดียวกับศูนย์การค้าวังบูรพา ที่เป็นศูนย์การค้าแห่งแรกของประเทศไทย มีโรงภาพยนตร์ในบริเวณใกล้เคียงกันถึง 3 โรง คือ โรงภาพยนตร์คิงส์ โรงภาพยนตร์ควีนส์ และโรงภาพยนตร์แกรนด์ มีร้านค้าคล้ายกับร้านฟาสต์ฟู้ดในปัจจุบัน ทั้งร้านอาหาร เครื่องดื่ม ร้านกาแฟ ร้านเสื้อผ้า มีตู้เพลงหยอดเหรียญเลือกฟังเพลงได้ตามใจชอบ เป็นที่นั่งเล่นพักผ่อนหลังจากการเรียนของวัยรุ่นเป็นแหล่งนัดพบและใช้เวลาของวัยรุ่น ฯลฯ

และจากผลของการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมช่วงหลังพ.ศ. 2500 เป็นต้นมา กรุงเทพฯก็มีการขยายตัวออกไปในทุกด้าน ย่านการค้าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงหลังนี้จึงอยู่ภายใต้ระบบคิดแบบบริโภคนิยมที่ถือว่าศูนย์กลางการค้ามันต้องอยู่ในบริเวณที่สะดวกต่อการคมนาคมขนส่ง พื้นที่ต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาให้เกิดขึ้นจึงอยู่ภายใต้วิธีคิดแบบสมัยใหม่เป็นการเปลี่ยนความเชื่อเรื่องจักรวาลไปสู่เหตุผลเชิงทุนนิยม-บริโภคนิยมที่ว่าย่านการค้าสำคัญควรจะอยู่ในทำเลที่เหมาะสมในการทำธุรกิจ เป็นศูนย์กลางการค้าของเมือง ย่านการค้าอย่าง

บริเวณราชประสงค์-ราชดำริจึงเกิดขึ้นภายใต้วิธีคิดแบบใหม่ คือไม่ได้คำนึงถึงความเป็นศูนย์กลางจักรวาลตามคติเดิมอีกต่อไป เป็นศูนย์การค้าทันสมัยแห่งแรกที่มีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ มีบันไดเลื่อนตัวแรกและระบบปรับอากาศทั้งอาคาร โดยเฉพาะโรงโบลิ่งที่ถนนเกษร หลังจากนั้นมาพื้นที่บริเวณนี้ก็ได้อัปเดตชื่อว่าเป็นสี่เหลี่ยมทองคำ เป็นย่านแห่งสรรพสินค้าใจกลางเมืองที่ได้รับความนิยมและยิ่งชัดเจนขึ้นเมื่อเกิดสยามสแควร์ ในปี 2510 ซึ่งมีโรงภาพยนตร์ชั้นหนึ่ง 3 โรงคือ ลิโด สกาล่า และสยามเป็นแม่เหล็กสำคัญในการดึงดูดร่วมกับโรงโบลิ่ง และร้านค้าอื่น ๆ จนกลายเป็นแหล่งทันสมัยสำหรับวัยรุ่นหนุ่มสาว สิ่งเหล่านี้ตอกย้ำให้เห็นว่าสถานที่อย่างราชดำริอาเขตสยามสแควร์นั้นให้ความรู้สึกทันสมัยกว่าวังบูรพา การเป็นเด็กสยามชนนั้นก็ฟังดูทันสมัยกว่าการเป็นจ๊กโก๋หลังวังอย่างแต่ก่อน และโรงภาพยนตร์อย่างลิโด สกาล่า สยามก็ยิ่งทันสมัยกว่าโรงภาพยนตร์แกรนด์ คิงส์ ควีนส์

พื้นที่วัยรุ่นนับแต่สี่สามห้างบางลำพู วังบูรพา ราชประสงค์ ราชดำริ มาจนถึงสยามสแควร์จึงเป็นเวทีในการแสดงของบรรดาวัยรุ่นหนุ่มสาวที่ต่างกันไปในแต่ละยุค โดยมีลักษณะร่วมคือการเป็นพื้นที่ที่วัยรุ่นใช้แสดงตัว ประกาศความเป็นตัวเอง โชว์ตัวเองออกให้สังคมรับรู้ ขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงการต่อต้าน/ต่อรองกับวัฒนธรรมหลักของผู้ใหญ่/สังคม แสดงวัฒนธรรมขอบของกลุ่มวัยรุ่น และสร้างเอกลักษณ์ของตัวเองโดยการเลือกใช้สินค้าทางวัฒนธรรม และพื้นที่ต่างๆ กล่าวเฉพาะสยามสแควร์นั้นที่จริงมีลักษณะพิเศษกว่าพื้นที่วัยรุ่นอื่น ๆ ตรงที่สยามสแควร์เป็นพื้นที่ที่สามารถปรับตัวตามความทันสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาได้ จนอาจจะเรียกได้ว่าสยามสแควร์เป็นพื้นที่ที่มีชีวิต และชีวิตของสยามสแควร์ก็คือบรรดาวัยรุ่นทั้งหลายที่เติบโต เลื่อนไหล และข้ามผ่านช่วงชายขอบของชีวิตไปด้วยกัน

นอกจากพื้นที่ทันสมัยที่กล่าวถึงข้างต้น วัยรุ่นแต่ละกลุ่มยังเลือกใช้พื้นที่บันเทิงเวลากลางคืน อาทิเช่น ดิสโก้เธค ผับ เพื่อเป็นแหล่งชุมนุมพบปะสังสรรค์ ปลดปล่อยและตัดขาดตัวเองจากกฎของโลกภายนอก เป็นพื้นที่ที่หลุดออกไปจากกรอบในชีวิตประจำวัน ที่วัยรุ่นสามารถทำในสิ่งต้องห้ามได้ทุกอย่าง ทั้งแอลกอฮอล์ บุหรี่ เต็มรา ยาเสพติด และเซ็กส์ สถานบริการในเวลากลางคืนเหล่านี้เป็นพื้นที่ของผู้ใหญ่ที่มีไว้ให้วัยรุ่นได้ใช้ท้าทายสังคมและทำในสิ่งต้องห้ามข้างต้นได้ และพื้นที่กลางคืนของวัยรุ่นในยุคนี้ก็คือ “อาร์ซีเอ” หรือ Royal City Avenue ซึ่งมีชื่อในเรื่องการแต่งตัวสายเดี่ยว-เกะอกของวัยรุ่นในเวลาไล่เลี่ยกับการเกิดขึ้นของเซ็กซี่เตอร์พ้อยท์ สองพื้นที่นี้จึงกลายเป็นพื้นที่ของวัยรุ่นในภาคกลางคืนและกลางวัน แต่ความต่างก็คือ ขณะที่เซ็กซี่เตอร์พ้อยท์อยู่ภายใต้การควบคุมดูแล อยู่ในสายตาของสังคม เป็นพื้นที่สำหรับวัยรุ่นที่บางส่วนมองว่าไม่อันตรายและยินยอมให้ preteen มาใช้ได้ แต่อาร์ซีเอเป็นสถานบันเทิงกลางคืนที่อันตราย ทั้งยาเสพติด เหล้า เซ็กส์ เกินกว่าที่จะยินยอมให้ preteen เข้าไปใช้ตามอำเภอใจ การใช้สถานบันเทิงหรือพื้นที่กลางคืนของวัยรุ่นจึงเป็นการใช้เพื่อท้าทายกฎระเบียบของผู้ใหญ่มากกว่าที่จะใช้เพื่อทำให้ตัวเองดูเท่ ดูทันสมัย แปลกใหม่ เหมือนการใช้พื้นที่ภาคกลางวันตามศูนย์การค้าต่าง ๆ

ลักษณะวัฒนธรรมย่อยของวัยรุ่นต่าง ๆ ในสังคมไทย

โดยทั่วไปวัยรุ่นมักจะแสดงตัวเองผ่านการทำลายหรือท้าทายระเบียบของผู้ใหญ่หรือสังคม ด้วยการสร้างแบบแผนปฏิบัติของตัวเองขึ้นมาเป็นความหมายใหม่ เป็นวัฒนธรรมทางเลือกที่มีความทันสมัยเป็นปัจจัยสำคัญ วัฒนธรรมชบหรือการต่อต้านทางวัฒนธรรมของวัยรุ่นจึงแสดงออกผ่านการเลือกใช้สินค้าทางวัฒนธรรมที่มีความหมายหรือเป็นระบบสัญลักษณ์ เพื่อค้นหาหรือสร้างยุทธวิธีในการสร้างความพึงพอใจแก่ตัวเองในรูปแบบต่างๆ และการแสดงวัฒนธรรมชบที่กลายเป็นเอกลักษณ์ของวัยรุ่นเช่นนี้ก็อาจเรียกได้ว่าเป็นวัฒนธรรมย่อย ในความหมายของกลุ่มคนที่ share ปัญหา ความสนใจ พฤติกรรม และการปฏิบัติบางอย่างร่วมกัน ซึ่งแยกตัวเองออกจากสมาชิกกลุ่มย่อยอื่นในสังคมอย่างเห็นได้ชัด วัฒนธรรมย่อยของวัยรุ่นนั้นปฏิเสธและแยกตัวเองออกจากวัฒนธรรมของผู้ใหญ่และเด็ก มีลักษณะของความเป็นอื่นและแตกต่าง สร้างเอกลักษณ์และเปลี่ยนแปลงตัวเองด้วยวัตถุ โดยเฉพาะทางการแต่งกายในสไตล์ต่าง ๆ ดนตรี การเลียนแบบพฤติกรรมของดารานักร้อง ฯลฯ ดังตัวอย่างปรากฏการณ์ชบทางวัฒนธรรมของวัยรุ่นในสังคมไทยตั้งแต่ช่วงพ.ศ. 2500 เป็นต้นมาดังต่อไปนี้

- จิกโก-จิกกี้ แผลงมาจากภาษาอังกฤษว่า “จิกโกโล่” ซึ่งแปลว่าผู้ชายแมงดา หรือหนุ่มเจ้าสำราญ และ “จิกกี้” มาจากคำว่า “จิกโกเล็ก” ซึ่งมีความหมายคล้ายกันแต่คนละเพศ เมื่อมาใช้ในเมืองไทยหมายถึงคนที่ทำตัวเป็นนักเลงหัวไม้ หรือวัยรุ่นที่แต่งตัวแปลก ๆ และมีพฤติกรรมแปลก ๆ” (เจตน์ เจริญโท 2527: 21-22) เช่น ตัดผมทรงลานบิน นิยมเสื้อยืดสีสด กางเกงยีนส์รูปทรงคับตัวเป๋ต่ำ แข้งขาผอมลีนแบบติดทุกส่วนสัดเหมือน “จิ้งเหลนตะกายตึก” ใส่รองเท้าหนังแบบฮาล์ฟ บูท หัวแหลม จิกกี้ก็นิยมกระโปรงสุ่มไก่ กระโปรงพริตตี้สไล จนมาถึงยุคมินิสเกิร์ต และไมโครสเกิร์ต วัยรุ่นสมัยที่เป็นจิกโกจิกกี้ส่วนใหญ่มีเวทีแสดงออกอยู่ตามย่านการค้าทั่วไป อาทิเช่น ถนนสีลมสามทาง โรงภาพยนตร์เฉลิมกรุง-เฉลิมไทย ฯลฯ

- ม้อด-เดฟ เป็นคำเรียกขานวัยรุ่นที่ใส่กางเกงขาบาน “ทรงมอดส์” ที่ตัวกางเกงพืดตัวขอบต่ำใต้สะดือหรือเกือบหลุดจากสะโพก แต่ขากางเกงกลับบานออกกรอมเท้าและยาวจนเรียดินสวมเสื้อรัดรูปคอปกใหญ่ คาดเข็มขัดหนังเส้นโต รองเท้าหนังสันสูง (เจตน์ เจริญโท 2527: 17-18) ส่วนพวกเดฟชอบใส่กางเกง “ทรงเดฟ” คือขาเล็งเล็ก ส้นเต่อโซ่ชนหน้าแข้งเหมือนทรงหนีน้าสมัยก่อน ใส่เสื้อหลวมตัวใหญ่ สวมรองเท้าแตะ รองเท้ายางหรือรองเท้าผ้าใบ ชอบสวมแว่น “เรย์แบน” สีดำ พื้นที่ส่วนใหญ่ของพวกม้อด-เดฟก็เช่นเดียวกับวัยรุ่นกลุ่มอื่น ๆ ที่มักจะใช้พื้นที่ที่เป็นย่านการค้าสมัยนั้น เช่น ศูนย์การค้าวังบูรพา โรงภาพยนตร์ โดยเฉพาะเมื่อมีการจัดงานแสดงดนตรี

- อีป๊อ-ป๊อผาชน หมายถึงบรรดาคนหนุ่มสาวที่เกิดความเบื่อหน่ายบ้าน เกลียดวังสังคมที่มีแต่การแก่งแย่งแข่งขันกัน เอารัดเอาเปรียบกัน เป็นผู้ที่รักสันติ ชอบดอกไม้และเสียงเพลง แต่งกายด้วยเสื้อผ้าเก่า ๆ ปอน ๆ ไ่ว้มยาวเป็นกระเชิง ห้อยคอด้วยลูกปัด มีดอกไม้แซมผม ฯลฯ

แฟชั่นฮิปปีนี่ส่งอิทธิพลไปถึงบรรดาวัยรุ่นหนุ่มสาวในมหาวิทยาลัย พัฒนาไปเป็นแฟชั่นที่เรียกว่า “5 ย” คือ “ผมยาว กางเกงยีนส์ รองเท้ายาง เสื้อยับ สะพายย่าม” (เจตน์ เจริญโท 2527: 40)

• เด็กฮาร์ด หมายถึงวัยรุ่นที่แต่งกายเลียนแบบบียอนด์ บอร์ก นักเทนนิสแชมป์เยนโลกที่นิยมใช้ผ้าคาดผมขณะเล่น เด็กฮาร์ดจะมีผ้าคาดที่หน้าผากเป็นสัญลักษณ์ประจำตัว ชอบแต่งตัวตามแฟชั่นใหม่ ๆ ไปเที่ยวเดินร่ำตามบาร์ดิสโก้เก๋ กินอาหารตามภัตตาคาร “ฟาสต์ฟู้ด” เดินช้อปปิ้งเที่ยวเตร่ตามศูนย์การค้า อาเซต ซุปเปอร์มอลล์ วัยรุ่นกลุ่มนี้มักจะใช้พื้นที่ศูนย์การค้าต่าง ๆ เป็นที่ชุมนุมรวมตัว เช่น ศูนย์การค้าราชดำริ ศูนย์การค้าสยามสแควร์ และดิสโก้เก๋

• พังก์ หมายถึงวัยรุ่นหนุ่มสาวที่ต่อต้านระบบต่าง ๆ ของสังคม แต่งกายในชุดกางเกงพิตรรูป เข็มขัดผ้าหรือหนังขนาดกว้างกว่าฝ่ามือ เลือกก๊องแค้นุดบาง ๆ ผมนบหัวยุ่งเป็นกระเซิงแกมยังชี้แหลมขึ้นข้างบนขณะที่ผมข้าง ๆ ตัดจนเกรียน หรือบางรายก็โกนทิ้งไปเลย นิยมใส่ตุ้มหูกระตุงกระตึง ไม่ว่าผู้ชายหรือผู้หญิง บางคนก็ย้อมผมเป็นสีต่าง ๆ น้ำตาล ทอง หรือแดง ปรากฏตัวอยู่ตามศูนย์การค้า ไม่ว่าจะเป็นสยามเซ็นเตอร์หรือราชดำริอาเซต (เจตน์ เจริญโท 2527: 118) และตามสถานบริการกลางคืนอย่างดิสโก้เก๋ ใช้พื้นที่ร่วมกับวัยรุ่นกลุ่มอื่น ๆ เช่นกัน พังก์ในปัจจุบันอาจจะกระจายตัวอยู่ตามแหล่งเที่ยวเฉพาะ เช่น สีส้มซอย 4

นอกจากนี้ก็มีแบบแผนการแต่งกายแบบอื่น ๆ เช่น พวก “เซอร์” ที่ชอบแต่งตัวเรียบง่าย ทะมัดทะแมง ใส่เสื้อยัดกางเกงยีนส์ พวก “เฮฟวี่” ที่เลียนแบบการแต่งตัวของนักดนตรีร็อกที่มักจะใช้พื้นที่ศูนย์การค้าร่วมกับวัยรุ่นกลุ่มอื่น ๆ เช่นเดียวกัน แต่ก็กระจัดกระจายไม่ได้มีการรวมตัวเป็นกลุ่มก้อนเพื่อโชว์ความเป็นกลุ่มชัดเจนเหมือนพวกพังก์ พื้นที่ของวัยรุ่นกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จึงอยู่ตามผับเพื่อชีวิตหรือตามคอนเสิร์ตของนักดนตรีตัวแทนพวกเฮฟวี่อย่างวงคาราบาว มากกว่าจะอยู่ตามร้านเหล้าหรูหรราราคาแพงหรือในดิสโก้เก๋ และพวก “คิกชัวโนเนะ” หมายถึงวัยรุ่นที่ชอบแต่งกายเลียนแบบวัฒนธรรมญี่ปุ่น ด้วยเสื้อผ้าที่มีสีสันโทนสว่างหวาน อย่างสีฟ้าอ่อน สีชมพู ทำตัวน่ารัก ๆ ไร้เดียงสา เป็นต้น วัยรุ่นกลุ่มนี้ก็มักจะใช้พื้นที่ตามศูนย์การค้ากลางเมืองทั่วไป

จากความพยายามในการสร้างเอกลักษณ์ของวัยรุ่นตั้งแต่อดีตมา ส่งผลให้วัยรุ่นกลุ่มต่าง ๆ ก้าวเข้ามามีพื้นที่อยู่ในสังคมชัดเจนมากขึ้น ไม่ดำรงอยู่อย่างไร้ตัวตนไร้สถานะเช่นแต่ก่อน จนอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะวัฒนธรรมย่อยของวัยรุ่นในแง่หนึ่งก็คือวัฒนธรรมปฏิเสธที่ต่อต้าน/ต่อรอง/ท้าทาย หรือเสนอทางเลือกทางวัฒนธรรมแบบใหม่ ด้วยการใช้นิยามทางวัฒนธรรมและความทันสมัยเป็นหนทาง เป็นยุทธวิธีสำคัญเพื่อสร้างเอกลักษณ์และสถานะของตนเองในสังคม ความคิดเรื่องวัฒนธรรมย่อยนี้แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างของกลุ่มย่อยประเภทต่าง ๆ ถูกยอมรับว่าเป็นความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้น โลกยุคสมัยใหม่จึงมีที่ทางและที่ยืนให้แก่ทุกวัฒนธรรมย่อย เพื่อจัดสรรพื้นที่ภายในให้แก่กลุ่มวัฒนธรรมที่หลากหลาย ยินยอมให้ความแตกต่างเหล่านั้นใช้พื้นที่ร่วมกันในสังคมได้ ทั้งพื้นที่ทางวัฒนธรรมและพื้นที่ทางสังคม

การก่อตัวของ preteen หรือวัยแรกรุ่นในสังคมไทย

preteen ค่อย ๆ ปรากฏตัวขึ้นในสังคมไทยเมื่อประมาณทศวรรษที่ 2530 เป็นต้นมา ภายใต้ปรากฏการณ์ทางสังคมวัฒนธรรมหลายประการ เช่น กระแสเรื่องความสำคัญของคนหนุ่มสาว คือปรากฏการณ์ที่คนหนุ่มสาวทวีความสำคัญต่อสังคมและโลกมากขึ้น วัยรุ่นเป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญยิ่งของการพัฒนาเป็นมนุษย์ ซึ่งจะมีภาวะสูงสุดขีดทางร่างกายและทางสติปัญญาในช่วงนี้ เช่น นักกีฬาเล่นได้ดีในวัยหนุ่มสาว ผู้นำธุรกิจก็เป็นหนุ่มสาวมากขึ้น แนวโน้มของโลกอนาคตด้วยวัยรุ่นจึงมีความสำคัญมากขึ้นในอายุที่ลดลงเรื่อย ๆ (Hobsbawm 1995: 325)

ขณะเดียวกันการพัฒนาไปสู่ความทันสมัย (modernization) ก็ส่งผลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมไทยในหลายด้าน เช่น การขยายตัวและให้ความสำคัญกับการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการเปิดโรงเรียนสาธิตตามมหาวิทยาลัยที่ต้องเริ่มต้นปูพื้นฐานให้แน่นตั้งแต่เด็ก เพื่อโอกาสที่มากขึ้นในการเข้ามหาวิทยาลัยระดับนำของประเทศ ซึ่งกลายเป็นค่านิยมสำคัญอันหนึ่งในสังคม การตื่นตัวและเคลื่อนไหวทางสังคมของขบวนการนักศึกษา ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการขยายตัวเรื่องสิทธิต่าง ๆ ที่ควรมีในระบอบประชาธิปไตย สังคมตระหนักในสิทธิเสรีภาพของคนกลุ่มต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การขยายตัวของสิทธิเด็ก สิทธิของผู้หญิง การเรียกร้องเสรีภาพของสื่อ ฯลฯ ค่านิยมในการเลี้ยงดูลูกก็เปลี่ยนไป พ่อแม่สมัยใหม่ต้องศึกษาลักษณะตามวัยและเรียนรู้ไปพร้อมกับลูก ดังจะเห็นได้จากการขยายตัวของนิตยสาร หรือคู่มือในการเลี้ยงดูลูก เช่น “รอให้ถึงอนุบาลก็สายเสียแล้ว” (พรอนงค์ นิยมคำ, ผู้แปล 2528) “รักลูกอย่างไรดี” (นิดดา หงษ์วิวัฒน์ และประโยชน์ บุญสินสุข 2526) เป็นต้น

ปรากฏการณ์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือกระแสโลกาภิวัตน์ ที่ทำให้ทุกคนต้องเร่งแข่งขันกัน และทุกอย่างต้องเตรียมพร้อมตั้งแต่เด็ก เพื่อให้ได้มีโอกาสสูงขึ้นในการแข่งขันในโลกอนาคต บรรดาพ่อแม่สมัยใหม่จึงต้องวางแผนชีวิตให้ลูกตั้งแต่แรกเกิด เลี้ยงดูปูพื้นฐานตั้งแต่ก่อนเข้าเรียน ดังที่มีหนังสือเรื่อง “อัจฉริยะเริ่มที่บ้าน : วิธีเลี้ยงลูกให้เป็นอัจฉริยะ” (มิ่งขวัญธรรม ฉ่ำชื่นเมือง 2537) เมื่อเริ่มเข้าโรงเรียนก็ต้องเลือกโรงเรียนดี ๆ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ดังที่มีหนังสือเรื่อง “โรงเรียนอนุบาลดี ๆ อยู่ที่ไหน” (สมาคมอนุบาลศึกษาแห่งประเทศไทย 2544) เพื่อเป็นคู่มือให้แก่พ่อแม่ในการเตรียมวางแผนชีวิตให้ลูก ต้องเรียนกวดวิชากันตั้งแต่อนุบาล ป.5-ป.6 เพื่อเข้าโรงเรียนสาธิต ต้องกวดวิชาตอน ม.1-3 เพื่อสอบเข้าโรงเรียนเตรียมอุดม และม.4-6 เพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัย ดังจะเห็นได้จากการเฟื่องฟูของสถาบันกวดวิชาทั่วกรุงเทพฯ โดยเฉพาะย่านสยามสแควร์ ย่านอนุสาวรีย์ สะพานควาย ตลาดพร้าว และอื่น ๆ นอกจากนี้ยังต้องเสริมทักษะด้านอื่น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ เพื่อสร้างโอกาสที่มากกว่าให้กับลูก

จึงอาจกล่าวได้ว่า preteen ยุคนี้เป็นรุ่นลูกของคนในรุ่นวัยที่เรียกว่าเบบี้บูม ซึ่งผ่านช่วงพัฒนาเศรษฐกิจ พัฒนาประชาธิปไตย สร้างเนื้อสร้างตัวจนเป็นผู้นำทางด้านสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบัน รวมถึงกลุ่มยuppies (Yuppies-Young Urban Professional) หรือกลุ่มคนที่มีอายุประมาณ

30-44 ปีที่ประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน รายได้สูง มีการใช้ชีวิตที่ฟุ้งเฟ้อหรูหรา ใช้เงินค่าราคาแพง ความสำเร็จของรุ่นพ่อแม่เหล่านี้ส่งอิทธิพลต่อรุ่นลูก preteen ในปัจจุบันด้วยการเตรียมความพร้อมและสร้างโอกาสในการประสบความสำเร็จให้ลูกอย่างเต็มที่ในทุกด้าน และด้วยการเติบโตมาในยุคประชาธิปไตยซึ่งคนรุ่นพ่อแม่ของพวกเขามีบทบาทสำคัญในการสร้างขึ้น preteen จึงได้รับการปฏิบัติจากคนรุ่นพ่อแม่ด้วยพื้นฐานความคิดแบบประชาธิปไตยที่เคารพความคิด ความต้องการ และสนับสนุนให้แสดงออกอย่างเต็มที่ พ่อแม่เคารพในสิทธิของลูก ไม่บังคับให้ลูกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ preteen จึงเริ่มก่อตัวขึ้นในสังคมไทยและสังคมก็เริ่มรับรู้ถึงการดำรงอยู่ของพวกเขาในหลายส่วนหลายทางด้วยกัน

ดังจะเห็นได้จากการเริ่มเกิดตลาดสินค้าสำหรับ preteen ชนิดต่าง ๆ เป็นต้นว่า โคโลญจ์ 12 plus สำหรับวัยแรกรุ่น เครื่องสำอางเพื่อหน้าใสของวัยรุ่น ชุดชั้นในสำหรับวัยรุ่นสาว ฯลฯ ในเวทีวัฒนธรรม เช่น การเข้าสู่วงการบันเทิงของบรรดาดารานักแสดง นางแบบ/นายแบบ นักร้องที่เป็น preteen อายุน้อย พวกเขาได้รับโอกาสให้แสดงความสามารถทางวัฒนธรรมมากขึ้น เช่น สังคมยอมรับความสามารถของสุวนันท์ คงยิ่งด้วยบทบาทการแสดงครั้งแรกเมื่ออายุเพียง 13 ในปี 2536 ยอมรับศรธรรม เทพพิทักษ์ เด็กชายอายุ 14 ที่เริ่มต้นแสดงครั้งแรกในปี 2535 และขึ้นชอปละครเรื่องดาวพระศุกร์ที่มี preteen ทั้งสองเป็นผู้แสดงนำอย่างคลั่งไคล้ในปี 2537 แม้ว่าอายุของพระเอก/นางเอกคู่นี้จะเพียง 16 และ 14 ปีซึ่งห่างจากตัวละครในบทประพันธ์มากก็ตาม และยังเห็นตัวแทนของ preteen ชัดเจนมากขึ้นจากความสำเร็จของทาทา ยังเมื่อปี 2538 นักร้องวัย 15 ปีที่กลายเป็นซูเปอร์สตาร์ด้วยการทำรายได้กว่า 20 ล้านบาทจากเทปชุดแรกเพียงชุดเดียว และปัจจุบัน preteen ก็กลายเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ทวีความสำคัญมากขึ้นในพื้นที่ทางวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้ในสื่อโฆษณาสินค้าที่ใช้ preteen เป็นฟรีเซ็นเตอร์มากขึ้น เช่น น้ำอัดลมแพนด้า โคโลญจ์ 12 plus โฟมล้างหน้า ลูกอมฮอลล์ ลูกอมฮาร์ทบีท ฯลฯ ซึ่งมีแนวโน้มอายุลดลงเรื่อย ๆ และจากการเลี้ยงดูในครอบครัว ที่ปัจจุบันรุ่นพ่อแม่ของ preteen ส่วนหนึ่งทั้งสนับสนุน ทั้งกระตุ้นให้ลูกวัย preteen แสดงออก เพื่อสร้างความมั่นใจก่อนจะออกไปเผชิญโลกภายนอก เพื่อสร้างโอกาส และเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการแข่งขันที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า มีการจัดเวทีประกวดความสามารถด้านต่าง ๆ มากมายให้แก่เด็ก-preteen ทั้งการร้องเพลง เต้นรำ เดินแบบ แสดงละคร กีฬาหลากหลายประเภท เรียกได้ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งจากการกระตุ้นจากพ่อแม่และด้วยความต้องการแสดงออกของตัวเด็ก preteen เอง ดังจะเห็นได้จากกรณีที่มีพ่อแม่รุ่นใหม่จัดหาพื้นที่เตรียมตัวเป็นเวทีให้ preteen ได้แสดงความเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระในการแสดงออกอย่างที่ต้องการ โดยการจัดงานปาร์ตี้ “เซ ลา วี มอนด์” (c'est la vie monde) ขึ้นที่โรงแรมฮิลตัน เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2543 ซึ่งเป็นงานที่เปิดโอกาสให้วัยรุ่นวัย 13-17 ปีมาประชันการแต่งตัวกันตามแฟชั่นหลากสไตล์ ทั้งสายเดี่ยว สวาทะเกอ ร่องเท้าสันตึก หมู่มังค์ และหมู่มะฮอร์ มีการแสดงความสามารถด้วยการร้องเพลงโซวบนเวที และแสดงแฟชั่นสายเดี่ยวบนเวที (มติชน 9 กุมภาพันธ์ 2543: 13) ดังนั้นขณะนี้จึงเห็นว่า preteen เริ่มปรากฏตัวในพื้นที่ทางกายภาพที่ต่าง ๆ เช่น ตามห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ สถานที่จัดคอนเสิร์ตแสดงดนตรี เช่น มาบุญครองชั้น 7 ที่มีทั้งโรงภาพยนตร์

ร้านอาหารฟาสต์ฟู้ด เครื่องเล่นเกมนินเทนโด บริเวณอาร์ซีเอที่เป็นแหล่งเที่ยวตอนกลางคืนของบรรดาวัยรุ่นทั่วไป และโดยเฉพาะที่เซ็นเตอร์พ้อยท์ สยามสแควร์นั้นกลายเป็นพื้นที่หนึ่งสำหรับการรวมตัวของ preteen ในยุคปัจจุบัน

ลักษณะร่วมของ preteen

จากแนวคิดเรื่องพิธีกรรมเปลี่ยนผ่านของ Victor Turner ที่พูดถึงการเปลี่ยนแปลงสถานะของคนว่าเกิดขึ้นในทุกช่วงของชีวิต และมีการจัดพิธีกรรมให้แก่บุคคลที่ถึงวาระต้องเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเลื่อนสถานภาพของเด็กเข้าสู่ผู้ใหญ่ แต่ preteen เกิดขึ้นในยุคที่สภาพสังคมมีความซับซ้อนหลากหลาย เป็นสังคมสมัยใหม่ที่แตกต่างอย่างยิ่งจากสังคมดั้งเดิมหรือในชุมชนเล็กๆ เช่นที่ Turner ได้เคยศึกษาไว้ ดังนั้นการอธิบายลักษณะของ preteen ภายใต้อารมณ์ของ Turner จึงอาจไม่ตรงกับสิ่งที่กำหนดไว้ในทฤษฎีทั้งหมด นั่นคืออาจกล่าวได้เพียงกว้าง ๆ ว่า ลักษณะของเด็กวัยรุ่นแรกเริ่ม หรือ preteen เป็นช่วงหนึ่งของวัยที่อยู่ในขั้นเตรียมการเริ่มแยกตัวออกจากความเป็นเด็ก (separation) และอยู่ในช่วงเริ่มต้นของขั้นเปลี่ยนผ่าน (transition) ที่กินเวลายาวนานหลายปี เป็นเพียงส่วนเลี้ยวหนึ่งในกระบวนการเปลี่ยนผ่านในสังคมสมัยใหม่ที่ซับซ้อน และลักษณะสำคัญของช่วงเปลี่ยนผ่านหรือชายขอบ (liminal) ก็คือไร้โครงสร้าง กำแพง ไม่ได้อยู่ในสถานะหนึ่งหรือสถานะใดหรืออาจจะคาบเกี่ยวอยู่ทั้งสองสถานะ อยู่ตามชายขอบของโครงสร้างทำให้เกิดความรู้สึกไม่แน่นอน สับสน ไร้ระเบียบ เป็นอันตราย มีข้อห้ามหรือต้องอยู่ภายใต้ข้อกำหนดบางอย่าง (Turner 1982a: 7-8 ; 1982b: 25) ในภาวะชายขอบนี้ความสัมพันธ์ทางสังคมอาจจะหยุดชะงัก สิทธิหน้าที่และพันธะผูกมัดที่เป็นทางการจะถูกยกเลิกชั่วคราว ระเบียบทางสังคมที่แม้จะดูเหมือนกลับหัวกลับหางหรือกลับตาลปัตร แต่ก็ไม่ได้ทำลายฐานะและรูปแบบเชิงโครงสร้างของสังคมเดิมที่เป็นอยู่ เป็นการปลดปล่อยหรือเสรีภาพของความสามารถของมนุษย์ทั้งทางการรับรู้ อารมณ์ ความรู้สึก ความปรารถนา และความคิดสร้างสรรค์ ออกจากการควบคุมของสถานะทางสังคม (Turner 1982b: 44)

ดังนั้น preteen จึงเป็นช่วงเริ่มต้นของชีวิตวัยรุ่น ที่มีทั้งลักษณะของการแยกตัวเองออกจากความเป็นเด็ก ขณะเดียวกันก็มีลักษณะ betwixt and between คล้ายในวัยรุ่น preteen มีลักษณะในแง่ภูมิที่เป็นเด็กมากกว่าวัยรุ่น ในขณะที่ก็มีลักษณะเปลี่ยนผ่านสถานะไปเป็นผู้ใหญ่อยู่ด้วย การเข้าสู่กระบวนการเตรียมตัวของ preteen ได้แสดงสัญลักษณ์และเครื่องหมายของการถอดตัวเองออกจากความเป็นเด็กในหลายทางด้วยกัน เช่น เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ทางอารมณ์และจิตใจที่บางครั้งอยากทำตัวเป็นผู้ใหญ่แต่ก็ไม่กล้าทิ้งความเป็นเด็ก และทางสังคมที่จะเริ่มปลีกตัวออกจากครอบครัวไปรวมกลุ่มกับเพื่อน เริ่มเรียนรู้การอยู่ร่วมกับเพื่อนวัยเดียวกัน พยายามปฏิบัติตามวัฒนธรรมกลุ่มเพื่อเป็นสมาชิกของกลุ่ม เรียนรู้บทบาทและทำตามแบบเพศของตัวเอง และเป็นการเตรียมตัวในหลาย ๆ ด้านเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตเพื่อเข้าสู่วัยรุ่น preteen จึงมีลักษณะคาบเกี่ยวอยู่ระหว่างเด็กที่พวกเขาเพิ่งเริ่มต้นแยกจากมา และวัยรุ่นที่เป็นช่วงกำลังก้าวเข้าสู่ชีวิตที่พวกเขากำลังจะก้าวเข้าไป แต่การอยู่ในช่วง separation ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นแยกจากมา

เป็นเด็กนี้ ทำให้ preteen ไม่มีลักษณะชายขอบ ก้ำกึ่ง สับสนมากเช่นที่ปรากฏในวัยรุ่น preteen ใกล้ขีดความเป็นเด็กมากกว่าวัยรุ่น และไม่ได้ปฏิเสธความเป็นเด็กเหมือนกับวัยรุ่น ซึ่งทำให้พวกเขาสามารถกลับไปสู่ความเป็นเด็กได้ตลอดเวลา และอาจจะกล่าวได้ว่า preteen เป็นการขยายพื้นที่ในมิติต่าง ๆ ทั้งพื้นที่ทางวัฒนธรรมและในมิติเชิงเวลาให้วัยรุ่นได้ทดลองค้นหาและสร้างอัตลักษณ์ได้สูงขึ้น

งานชิ้นนี้ได้หยิบยกเอาปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมบางอย่างของ preteen ที่เซ็นเตอร์พ้อยท์มาเป็นการศึกษา เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการก่อตัวของวัฒนธรรมย่อยในสังคม และเพื่อให้เห็นถึงแง่มุมบางส่วนของความเป็นภาพอ้างอิงแทนกันและกันของพื้นที่และกลุ่มผู้ใช้ ซึ่งจะพิจารณาจากลักษณะกิจกรรมของ preteen ในเซ็นเตอร์พ้อยท์ ที่คล้ายจะเป็นการประกอบพิธีกรรมเปลี่ยนผ่านตามแนวคิดของ Turner แต่การเปลี่ยนผ่านสถานะในสังคมสมัยใหม่ยาวนานซับซ้อนและขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายอย่าง เลื่อนไหลไปมาได้ตลอดเวลา กลายเป็นพิธีกรรมประจำวัน เป็นวิถีชีวิตช่วงหนึ่งของวัยที่ต้องตอกย้ำสถานะของตัวเองสืบเนื่องไปเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตามอาจพิจารณาลักษณะกิจกรรมของ preteen ที่เซ็นเตอร์พ้อยท์ได้เป็น 2 ลักษณะคือ

1. การแยกจากความเป็นเด็ก

ในช่วงแยกตัว (separation) preteen จะต้องถอดลักษณะที่บ่งความเป็นเด็กของตัวเอง ออก เริ่มแยกตัวจากโลกของพ่อแม่และสร้างโลกเฉพาะของตัวเองขึ้นมาโดยอาศัยการรวมกลุ่ม เริ่มเรียนรู้การอยู่ร่วมกับเพื่อนวัยเดียวกัน เรียนรู้บทบาทและทำตามแบบเพศของตัวเอง พัฒนาการทางสังคมที่สำคัญก็คือการเข้ากลุ่มที่เริ่มมีแนวคิด ทัศนคติ ค่านิยม กฎระเบียบเฉพาะกลุ่ม เรียกว่ามีวัฒนธรรมเพื่อนสนิท (peer culture) เด็กวัยนี้จะพยายามปฏิบัติตามวัฒนธรรมกลุ่มเพื่อเป็นสมาชิกของกลุ่ม เพื่อเป็นที่ยอมรับของเพื่อน เหตุผลแรกของ preteen ที่มาเซ็นเตอร์พ้อยท์ก็คือความต้องการรวมกลุ่ม เพื่อแสดงความพร้อมก่อนจะเข้าสู่วัยรุ่นต่อไป กิจกรรมส่วนใหญ่ของการรวมกลุ่มของ preteen ที่เซ็นเตอร์พ้อยท์ก็คือการนั่งเล่น พบปะพูดคุยกับเพื่อนต่างโรงเรียน เริ่มสร้างวัฒนธรรมกลุ่ม และเข้าสู่กระบวนการปรับตัว โดยที่ทุกคนมีสถานะเท่าเทียมกันไม่ว่าจะมีที่มาส่วนตัวอย่างใดก็ตาม preteen จึงใช้พื้นที่เซ็นเตอร์พ้อยท์เป็นสถานที่รองรับการถอดจากความเป็นเด็กที่พวกเขาจะรู้สึกไม่โดดเดี่ยว เป็นสถานที่ที่มั่นคงปลอดภัยสำหรับ preteen ซึ่งเอื้อให้เกิดความสัมพันธ์แบบเพื่อนสนิท เกิดเป็นความผูกพันภายในกลุ่ม และค่อย ๆ ปรับตัวจากการถ่ายทอดและเรียนรู้ประสบการณ์บางอย่างตามวัฒนธรรมกลุ่มก่อนจะเข้าสู่ช่วงเปลี่ยนผ่านไปด้วยกัน

2. การเตรียมตัวสำหรับการเป็นวัยรุ่น

ด้วยสถานะที่อยู่ระหว่างการเปลี่ยนผ่าน preteen จึงก้ำกึ่งอยู่ระหว่างความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยภายใต้การควบคุมดูแลของพ่อแม่ และความต้องการเป็นอิสระ ต้องการหลุดจากโลกของ

พ่อแม่ไปสู่โลกที่ไร้โครงสร้างของวัยรุ่น preteen ชอบที่จะเป็นอิสระภายใต้การควบคุม เพื่อจะได้รู้สึกปลอดภัย และเซ็นเตอร์พ้อยท์ก็เป็นพื้นที่ที่อิสระ อนุญาตให้ preteen ได้ทดลองสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นการเตรียมตัวเข้าสู่วัยรุ่น ยอมให้ลองสิ่งต้องห้ามได้ โดยมีการควบคุมดูแลที่ทำให้ preteen รู้สึกอุ่นใจและปลอดภัยมากกว่าที่จะรู้สึกอึดอัดและอันตราย พวกเขาสามารถมีลักษณะชายขอบ ไร้สถานะได้ภายในโครงสร้าง และมีช่วงเวลาในการทดลองค้นหาอัตลักษณ์และสร้างความเป็นตัวของตัวเอง การใช้เซ็นเตอร์พ้อยท์เป็นพื้นที่เตรียมตัวของ preteen มีลักษณะดังนี้คือ

(1).การทดลองทำในสิ่งต้องห้าม การอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เซ็นเตอร์พ้อยท์ทำให้ preteen รู้สึกเป็นอิสระจากการควบคุมของผู้ใหญ่โดยเฉพาะพ่อแม่ รู้สึกผ่อนคลายจากกฎระเบียบที่ต้องปฏิบัติตามมาตลอดชีวิต และเริ่มต้นเรียนรู้สิ่งต้องห้ามต่าง ๆ ด้วยความอยากรู้อยากเห็นซึ่งเป็นลักษณะธรรมชาติตามวัย และในพื้นที่แห่งนี้ก็อนุญาตให้ preteen สามารถทำสิ่งเหล่านั้นได้ภายใต้การควบคุมที่อบอุ่น ไม่ว่าจะเป็นการดื่มแอลกอฮอล์ (ก่อนหน้าเดือนเมษายน 2543) การสูบบุหรี่ที่เป็นพฤติกรรมปกติของ preteen ที่เซ็นเตอร์พ้อยท์ สามารถสูบบุหรี่ได้ตลอดเวลาตามต้องการ ไม่มีใครห้าม เป็นการสูบอย่างเปิดเผยโดยไม่ต้องหลบซ่อนสูบในห้องน้ำเช่นในโรงเรียน การทำความรู้จักหรือแสดงความรักกับเพศตรงข้าม ที่ส่วนใหญ่ไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหายเพราะทำให้ที่สาธารณะ อยู่ในสายตาของเพื่อน ๆ ขณะเดียวกันด้วยการค่อนข้างไปทางเด็กของ preteen ก็ทำให้เรื่องเหล่านี้เป็นเพียงเรื่อง “เล่น ๆ” ที่ไม่ต้องซีเรียสจริงจังเช่นวัยรุ่นที่โตกว่าหรือผู้ใหญ่กระทำรวมถึงการแต่งตัวกลับเพศของเด็กชายที่เรียกว่าเด็กชายสายเดี่ยว และการเที่ยวกลางคืน

(2).การทดลองค้นหาและสร้างอัตลักษณ์ ด้วยลักษณะตามวัย preteen จะเป็นช่วงที่เริ่มต้นค้นหาตัวเอง เริ่มรู้จักตัวเองว่าต้องการ/ไม่ต้องการอะไร กระบวนการค้นหาตัวเองของ preteen นั้นเกิดขึ้นด้วยการสร้างการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน เซ็นเตอร์พ้อยท์ก็เป็นพื้นที่เตรียมตัวที่ช่วยให้ preteen ค้นหาและทดลองสร้างอัตลักษณ์แบบต่าง ๆ และสามารถเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาได้หากไม่ตรงกับความต้องการ ดังจะเห็นได้ชัดในกรณีที่ preteen ทดลองสร้างอัตลักษณ์ของตัวเองผ่านเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายในสไตล์แบบต่าง ๆ ทั้งเลียนแบบแฟชั่น และพยายามสร้างสรรค์ขึ้นเอง รวมไปถึงแฟชั่นการย้อมสีผม การเจาะ การสักตามร่างกายส่วนต่าง ๆ และการระเบิดหู ซึ่งขณะเดียวกันสิ่งเหล่านี้ก็เหมือนเป็นการกำหนดตัวผู้ร่วมพิธีที่กำลังเปลี่ยนสถานะให้เห็นแตกต่างได้ชัดเจนในสังคม สัญลักษณ์เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่สามารถถอดออกหรือใส่กลับได้ตลอดเวลาซึ่งสอดคล้องกับลักษณะที่กำกวมของ preteen

(3).การรับอุดมการณ์ หมายถึงการเตรียมการ สั่งสอน และรับอุดมการณ์ของสังคมของ preteen ก่อนจะเข้าสู่สถานะใหม่ อาจเกิดขึ้นได้ในหลายทางตั้งแต่การอบรมขัดเกลาจากพ่อแม่ซึ่งมีการเตรียมตัวฝึกฝนให้ preteen รู้จักรับผิดชอบ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตัวเอง และการพำนักที่โรงเรียนจนถึงอุดมการณ์ ค่านิยม แบบแผนทางวัฒนธรรมที่ควรยึดถือปฏิบัติ และอาจเกิดขึ้นในขณะเตรียมตัว เนื่องจากในภาวะที่ไร้โครงสร้างก็มีโครงสร้างของเซ็นเตอร์พ้อยท์นั้นก็ทำให้ preteen เห็นความไร้ระเบียบเพื่อจะได้ตระหนักถึงความมีระเบียบมีกฎเกณฑ์ว่าควรจะเป็น

ส่วนหนึ่งในสังคม อย่างไรก็ตาม ในส่วนนี้มีลักษณะแตกต่างไปจากลักษณะที่ Turner กล่าวไว้อย่างยิ่ง การรับอุดมการณ์ในพิธีกรรมประจำวันแห่งนี้ไม่ได้มีลักษณะตอกย้ำถึงอุดมการณ์ หรือ ข้อผูกมัดทางสังคมและจริยธรรมที่เป็นทางการและเห็นได้ชัดเช่นในสังคมดั้งเดิม แต่มีลักษณะเป็นการตอกย้ำร่วมกันที่ละน้อยจากหลายทางด้วยกัน ทั้งจากครอบครัว เพื่อน รุ่นพี่ สิ่งแวดล้อมรอบตัว ฯลฯ ตัวอย่างที่ชัดเจนสำหรับเรื่องนี้คือ ทศนคติเรื่องการมีเพศสัมพันธ์และการแต่งตัวที่มากเกินไปของเด็กบางคน

ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมของ preteen ที่เซ็นเตอร์พ้อยท์ เป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นการก่อร่างสร้างตัวของกลุ่มคนเหล่านี้ในสังคมไทย และพวกเขาก็กำลังอยู่ในกระบวนการค้นหาและสร้างอัตลักษณ์ขณะเปลี่ยนผ่านไปสู่สถานะใหม่ โดยแสดงออกมาในลักษณะต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สิ่งเหล่านี้อาจเกิดขึ้นได้ในหลายที่หลายมิติ และคงมีเหลี่ยมมุมที่ซ้อนเร้นและแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่แต่ละปรากฏการณ์

เดอะ เซ็นเตอร์พ้อยท์ ออฟ สยามสแควร์

“เซ็นเตอร์พ้อยท์” เป็นพื้นที่ขนาด 1 ไร่ 64 ตารางวา อยู่ระหว่างสยามสแควร์ซอย 3 และซอย 4 แต่เดิมบริเวณนี้เป็นพื้นที่รกร้างว่างเปล่าที่ทางกทม.ใช้เป็นจุดพักขยะก่อนจัดเก็บ ต่อมาทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ต้องการพัฒนาให้เกิดประโยชน์ จึงเปิดประมูลให้สัมปทานแก่บริษัทพรไพสิน ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัดไปพัฒนาและบริหารโครงการมีอายุสัมปทานเป็นเวลา 5 ปี โดยมีจุดประสงค์หลักคือ “เพื่อให้เป็นพื้นที่ประกอบธุรกิจที่มีความมั่งคั่งทางภูมิสถาปัตยกรรม เสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและร่มรื่นแก่ชุมชนสยามสแควร์ และส่งเสริมธุรกิจในบริเวณสยามสแควร์” โครงการนี้เมื่อเสร็จก็ได้ปรากฏตัวในชื่อ “เดอะ เซ็นเตอร์พ้อยท์ ออฟ สยามสแควร์” (The Center Point of Siam Square) ในวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ.2541 (มติชน 19 พฤศจิกายน 2541: 8) โดยมีรูปแบบการจัดพื้นที่เป็น 3 บริเวณ (พ.ศ.2544) ดังนี้คือ

1. Relaxation Zone เป็นพื้นที่บริเวณด้านหน้า มีเนื้อที่ประมาณ 50 ตร.ว. ตามวัตถุประสงค์แล้วกำหนดให้เป็นพื้นที่สีเขียวเปิดโล่งจัดทำเป็นสวนพักผ่อน มีการตกแต่งเป็นสวนหย่อม ซึ่งร่มรื่นไปด้วยต้นไม้ใหญ่เล็กเพื่อให้เป็นจุดนัดพบของคนที่มาสยามสแควร์ พื้นที่ตรงกลางด้านหน้ามีน้ำพุและมีรูปสัญลักษณ์ของเซ็นเตอร์พ้อยท์อยู่ใจกลางน้ำพุ มีที่นั่งอยู่รอบ ๆ ต้นไม้และรอบน้ำพุ พื้นที่บริเวณนี้ต่อมากลายเป็นแหล่งชุมนุมของวัยรุ่น

2. Enjoyment Zone เป็นพื้นที่สำหรับประกอบธุรกิจอยู่ตรงกลางของพื้นที่ จัดสร้างเป็นอาคาร 3 แถวให้มีทางเดินระหว่างแถวอาคาร 2 ด้าน ประกอบด้วยร้านค้าจำนวน 32 ร้าน แต่ละร้านมีเนื้อที่ 9 ตร.ม. บริเวณนี้ประกอบด้วยร้านค้าหลายประเภท ดังนี้คือ

(1).ร้านขายเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย (ทั้งเสื้อผ้า กระเป๋า และรองเท้า) มีอยู่เป็นจำนวนมากที่สุดคือ 15 ร้าน ได้แก่ ร้าน O-Mee ร้าน kini irimashita (แปลว่าถูกใจ) ร้าน Primary Funktion ร้าน MILAN ร้าน Teen T Bag ร้าน Gaudy ร้าน Naked ร้าน FULL STOP ร้าน LIP MOUTH ร้าน grand-G ร้าน ZIP CodE ร้าน PEACY ร้าน HaShi SHOP ร้าน ICY

(2).ร้าน gift shop หรือร้านที่ขายสินค้าที่ระลึก ของขวัญ ของประดับตกแต่งต่าง ๆ มีอยู่ทั้งสิ้น 5 ร้าน ได้แก่ ร้านกำเงิน ร้าน PROPS PLUS ร้าน plastic-i-t-y ร้าน MAGGY

(3).ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม อยู่ในอาคารแถวกลาง มีทั้งสิ้น 7 ร้าน เป็นร้านใหญ่ที่กว้าง 2 ยูนิต 3 ร้านและร้านเล็กอีก 4 ร้าน ได้แก่ ร้าน Boat's Bakery ร้าน d!psi ร้านเอี้ยแซ ร้านโรตีสยามฯ ร้านส้ม ร้าน POM PUI POINT ร้าน Blue Jean Cafe'

(4).ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต มีอยู่เพียงร้านเดียวคือ JOR JAe CYBERSHOP

3. Expression Zone หมายถึงพื้นที่ด้านหลังที่เป็นพื้นที่เอนกประสงค์ ประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นลานว่าง ๆ อยู่ตรงกลาง มีเวทีการแสดงใหญ่ ไกล ๆ กับเวทีจัดทำเป็นบุตตีเจมี สถานีวิทยุที่เรียกว่า Center Point Radio ให้ดีเจมาจัดรายการเพลงสด ๆ อยู่ทั้งวัน และมีห้องน้ำ และที่ทำการของพนักงานบริษัทที่ดูแลเซ็นเตอร์พ้อยท์อยู่ด้านหลังสุด บริเวณลานเอนกประสงค์นี้ใช้สำหรับจัดเป็นเวทีการแสดงและประกอบกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับวัยรุ่นในวันหยุด เช่น การประกวดร้องเพลง จัดงานเปิดตัวสินค้า การจัดคอนเสิร์ต รวมถึงการจัดงานรณรงค์เรื่องต่าง ๆ

นอกจากนี้ ทางบริษัทพรไพสินฯยังมีการจ้งยามรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ตลอด 24 ชั่วโมง และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจมาคอยดูแลความสงบเรียบร้อยทุกวันหยุดสุดสัปดาห์ เซ็นเตอร์พ้อยท์เป็นพื้นที่ที่มีเวลาเปิด-ปิดคือประมาณ 10.00 น.-22.00 น. ของทุกวัน

เรื่องราวของ preteen ในเวทีเซ็นเตอร์พ้อยท์

จากลักษณะองค์ประกอบของพื้นที่เซ็นเตอร์พ้อยท์ข้างต้น ผู้ศึกษาได้อาศัยแนวคิดเรื่องสัญลักษณ์เครื่องหมายที่ปรากฏในพื้นที่ประกอบพิธีของ Turner และแนวคิดเรื่อง performance ของ Erving Goffman โดยเฉพาะส่วนที่กล่าวถึงการจัดฉากและองค์ประกอบของฉากมาเป็นโครงประกอบการวิเคราะห์พื้นที่เซ็นเตอร์พ้อยท์ ซึ่ง preteen ใช้เสมือนหนึ่งเป็นพื้นที่ประกอบพิธีกรรมเปลี่ยนผ่าน และกลายเป็นการแสดงละครทางสังคมเรื่องหนึ่งแก่สังคม โดยมีการจัดพื้นที่ จัดองค์ประกอบของฉากในรูปแบบเพื่อสื่อความหมายด้วยสัญลักษณ์บางอย่าง ที่สอดคล้องกับลักษณะทางวัฒนธรรมของ preteen ซึ่งได้แก่การจัดองค์ประกอบของฉากหน้า (front) ซึ่งกำหนดหรือสร้างสถานการณ์ให้แก่ผู้แสดง ช่วยให้ preteen สามารถแสดงสถานะของตัวเองได้ชัดเจนขึ้น ขณะที่กำลังอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนผ่าน ไร้สถานะที่มั่นคงแน่นอน องค์ประกอบของฉากในการแสดงจึงเกิดขึ้นเพื่อสร้างเอกลักษณ์ที่กำลังเลื่อนไหลเปลี่ยนผ่านให้แก่ preteen กลุ่มนี้ โดยส่วนใหญ่เป็นสัญลักษณ์ที่มีลักษณะสอดคล้องกับวัยรุ่น preteen ผู้ใช้พื้นที่ ทั้งในแง่ของสี การออกแบบ หน้าที่

ของร้านค้าที่ตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ไปจนถึงลักษณะขายชอบที่อาจจะพบได้ในองค์ประกอบของสถานที่ต่าง ๆ ทั้งการอยู่ผิดที่ผิดทาง กลับหัวกลับหาง ได้แก่

1. ส่วนที่เป็นเวทีและลานเอนกประสงค์ที่เรียกว่า expression zone นั้น ใช้เป็นเวทีการแสดงเมื่อมีการจัดงานอย่างเป็นทางการ เวทีดูเครื่องขริมจริงจึงเป็นสินค้าทั้งหมด เมื่อเวลามีงานถึงจะใช้สีหลักอื่น ๆ ประกอบคือสีขาว แดง และน้ำเงิน บู้ตี้เจโกสต์เวทีที่จัดรายการเสียงตามสายทำเป็นกระจกใสรูปทรงกลมมองเห็นดีเจขณะจัดรายการได้ตลอดเวลา ลักษณะตัวอักษรภาษาอังกฤษสลัตัวใหญ่ตัวเล็กอยู่ปะปนกัน เขียนว่า “CENter PoiNt Radio” ใช้สีเส้นดูสดใส ด้วยสีชมพู ส้ม ม่วงอ่อน และขาว ซึ่งเป็นสีชั้นรองที่ให้ความรู้สึกไม่จริงจัง เล่น ๆ เบาสบาย ในบริเวณนี้มีต้นไม้ที่อยู่ในกระถางขนาดใหญ่จำนวนหนึ่ง ซึ่งสามารถยกย้ายตำแหน่งได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะเมื่อมีงานที่ต้องการพื้นที่มาก

2. ส่วนที่เป็นร้านค้าตรงกลางพื้นที่ใน enjoyment zone นั้น มีลักษณะคล้ายอาคารชั่วคราวเป็นห้องกระจกใส มองเห็นสินค้าที่วางขายข้างในได้ทั้งร้าน ส่วนใหญ่ตกแต่งร้านให้ดูเรียบง่าย สะอาด โปร่งใสเห็นสินค้าได้ทั่วร้าน ส่วนนี้จะสนับสนุนเรื่องเสื้อผ้า ของเล่นของใช้กระจุกกระจิก และอาหารเครื่องดื่ม ของกินเล่นสำหรับวัยรุ่นและ preteen พื้นที่ส่วนนี้จะมีลักษณะสอดคล้องกับ preteen อยู่มาก โดยเฉพาะวัตถุและการกระทำเชิงสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความเป็นเด็กและภาวะ liminal ที่อยู่ระหว่าง betwixt and between ทั้งผิดระเบียบ ประหลาดผิดธรรมชาติ กำกวม ทำลายโครงสร้าง กลับหัวกลับหาง ฯลฯ กล่าวคือ

(1).การกลับหัวตรงข้ามสิ่งของ หรือทำให้อยู่ผิดที่ผิดทาง ผิดธรรมชาติ พบในหลายลักษณะ ทั้งในองค์ประกอบภายนอกของร้านค้าและสินค้าที่วางขายอยู่ภายในร้าน ดังนี้คือ

- การใช้ชื่อร้านค้าที่ผิดไปจากระเบียบแบบแผนปฏิบัติ ซึ่งจะให้ความรู้สึกขบถ ทำลายระเบียบ สนุก เป็นการล้อเล่นกับระเบียบ ได้แก่ ร้านขายเสื้อผ้าชื่อ Primary Funktion ตั้งใจสะกดด้วยตัวอักษร k ให้ต่างออกไปจากปกติ ร้านชื่อ ZIP CODE ก็ใช้ตัวอักษรใหญ่เล็กไม่เสมอกัน และไร้ระเบียบปนกันทั้งคำ ร้าน HaShi SHOP ใช้แบบของตัวอักษรต่างประเทศกันที่ดูสับสนวุ่นวาย ร้าน d!psi ที่กลับหัวตัวอักษร i ให้อ่านว่าห้วง นอกจากนี้ก็ยังมีร้านจำนวนหนึ่งที่ตั้งชื่อร้านให้ตรงข้ามกับลักษณะสินค้าภายในร้าน เช่น ร้านขายเสื้อผ้าแต่ตั้งชื่อร้านว่า Naked ร้านชื่อ PEACY ที่ให้ความรู้สึกสงบเย็น แต่เสื้อผ้าในร้านเป็นสไตล์เปรี้ยวเต็มไปด้วยสีสัน ร้านชื่อ ICY ที่ชื่อให้ความรู้สึกหนาวเย็น แต่เสื้อผ้าในร้านเต็มไปด้วยลวดลายต่าง ๆ บางร้านก็ใช้ชื่อที่ไม่เกี่ยวข้องกันมาอยู่ด้วยกัน ซึ่งให้ความรู้สึกกำกวม อย่างร้าน Blue Jean Cafe' ที่เหมือนจะเป็นร้านขายเสื้อผ้ายีนส์ขณะเดียวกันก็ขายเครื่องดื่มด้วย เป็นต้น

- การทำสิ่งไม่มีชีวิตให้เหมือนมีชีวิต เป็นการกลับหัวตรงข้ามของสิ่งของที่เราเห็นได้ชัดเจนจากสินค้าที่วางขายในร้าน เป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมมาก ได้แก่ ตุ๊กตารูปสัตว์ต่างๆ ก็ทำ

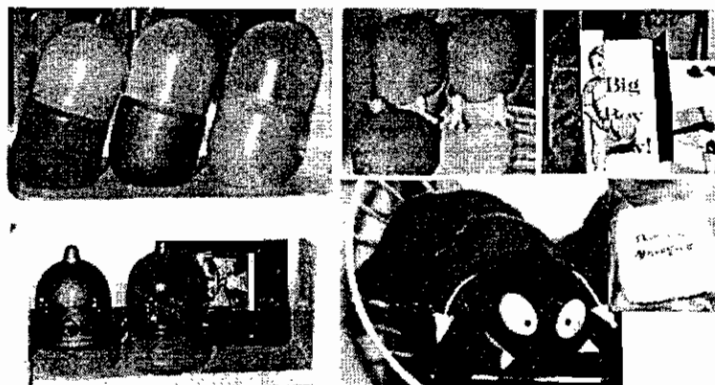
ให้ดูเหมือนกับมีชีวิตด้วยการใส่ในกรงเหล็ก ตุ๊กตาลูกหมาใส่ผ้าอ้อมมือถือขวดนมเหมือนเด็กทารก นอนในเปลชั้นหนึ่งก่อนแล้วค่อยใส่ไว้ในกรง ตุ๊กตาแมวขุดหัวอยู่ในถุงก็จะส่งเสียงร้องและสั่นได้เมื่อมีการกระทบกระเทือน พวงกุญแจรูปหัวใจก็ทำให้เหมือนมีชีวิตด้วยการมีไฟกระพริบสีแดงอยู่ข้างในคล้ายหัวใจกำลังเต้นอยู่ หน้ากากผีก็สามารถบีบให้เลือดที่ท่าจากน้ำสีแดงไหลออกมาจากหน้าตาได้ หน้ากากบางอันก็สามารถหัวเราะและทำตาถลนออกมาได้ พวงกุญแจรูปสัตว์ทำด้วยยางก็สามารถบีบให้ตาถลนขึ้นทะเล็ดออกมาได้ เป็นต้น

- **การทำสิ่งของให้อยู่ผิดที่ผิดทาง** เห็นได้ชัดจากสินค้าที่วางขายในร้านเช่นเดียวกัน ได้แก่ ขวดโหลที่ใส่ขนมรูปทรงต่าง ๆ ก็เอามาใส่ตุ๊กตาหมีแล้วกลับหัวคว่ำลง กรอบรูปที่ควรจะมีรูปถ่ายก็เอามาใส่ตุ๊กตาหมี หรือนาฬิกาอยู่ข้างใน กล่องฟอยล์ที่ใส่ขนมเค้กก็เอามาใส่เสื้อยืดแล้วแพคให้กลายเป็นขนม ต้นไม้แทนที่จะขึ้นในกระถางก็กลับไปอยู่ในไซ้ ม่านไม้ไผ่ก็นำมาทำเป็นกระเป๋าดู ที่พบมากก็เห็นจะได้แก่หลอดทดลองวิทยาศาสตร์และอุปกรณ์ในห้องทดลองต่าง ๆ ที่เอามาทำเป็นแจกันใส่ดอกไม้ ตะแกรงใส่หลอดทดลองก็เอามาใส่ปากกา แก้วตวงสารเคมีก็เอามาใส่เทียนสีต่าง ๆ เป็นการเปลี่ยนหน้าที่และความรู้สึกของสิ่งของจากที่เครื่องขริมจริงจึงให้กลายเป็นเรื่องเบาสบาย นอกจากนี้ก็ได้แก่การเอาการ์ดอวยพรไปม้วนไว้ในหลอดทดลอง ปลอกคอสัตว์เลี้ยงที่นำมาเป็นเครื่องประดับคอ บางร้านขายปลอกคอสัตว์เลี้ยงที่มีนาฬิกาห้อยอยู่ให้สัตว์เลี้ยงได้ดูเวลา และสินค้าที่นิยมมากของก็คือกระเป๋าสตางค์ที่ทำด้วยปกหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น

(2).การใช้สีชั้นสองหรือสามที่รองไปจากสีหลัก (secondary color) การเลือกใช้สีในสังคมชนเผ่า่นั้นสีที่ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นสีหลักไม่กี่สี เช่น ดำ แดง ขาว ขณะที่สีในวัฒนธรรมที่เริ่มห่างไกลจากธรรมชาติมากขึ้นก็จะใช้สีผสมที่ซับซ้อนขึ้น (Levi Strauss) เช่นในสังคมชนชั้นกลาง สีที่ปรากฏในพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้สีรองที่ให้ความรู้สึกสดใสเป็นหลัก ทั้งเหลือง ส้ม ฟ้า เขียว ชมพู ม่วง ขาว ฯลฯ เห็นได้ชัดจากการตกแต่งร้านค้าที่ส่วนใหญ่ใช้สีอ่อนที่ให้ความรู้สึกสะอาด แล้วเน้นจุดสนใจด้วยสีที่ตรงข้ามกันหรือใช้หลายสีอยู่ปะปนกัน อย่างเช่น ป้ายชื่อร้านค้า ร้านขายน้ำส้มก็ใช้สีที่ตรงข้ามอย่างสีส้มติดกับสีเขียวทั้งร้าน ร่มผ้าใบก็เป็นสีเขียวและโต๊ะเก้าอี้เป็นสีส้ม กระทั่งพัสดุมก็ใช้สีส้มสดเป็นหลัก ป้ายชื่อร้าน JOR JAe CYBERSHOP ก็ใช้สีสดใสอย่างม่วง ส้ม ฟ้า แดง เขียว เหลืองเรียงกันไปโดยไม่สนใจหลักการตามทฤษฎีสี เช่นเดียวกับร้าน POM PUI POINT และร้าน HaShi SHOP

(3).การทำเรื่องต้องห้ามอย่างเรื่องเพศให้กลายเป็นเรื่องสนุก สำหรับสังคมไทยเรื่องเพศยังคงเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับเด็ก และไม่ใช่ว่าสิ่งที่จะนำมาเปิดเผยโจ่งแจ้ง แต่ในพื้นที่ที่พบว่าสัญลักษณ์เรื่องเพศปรากฏอยู่ทั่วไป และมีลักษณะทำเรื่องต้องห้ามอย่างเรื่องเพศให้กลายเป็นเรื่องสนุกสนาน น่ารัก เป็นการล้อเล่นกับระเบียบสังคม เช่น การทำตัวอสุจิให้ปรากฏเป็นรูปร่าง เป็นตัวตุ๊กตาสเปิร์ม มีสีแดงทั้งตัวตั้งแต่หัวจรดหาง แต่มีตา เขา และเขี้ยวสีขาว มียางรูปหน้าอกผู้หญิงที่สามารถบีบและมีเสียงดังได้ มีการ์ดที่เป็นรูปเด็กอายุ 1 ขวบแต่มีอวัยวะเพศชายโผล่ออกมาพร้อมด้วยข้อความว่าโตแล้ว มีตัวตุ๊กตาที่เป็นรูปอวัยวะเพศชายที่ใส่ถุงยางอยู่ครึ่งหนึ่ง

เมื่อถึงส่วนที่เป็นตุ๊กตาออกก็จะกลายเป็นกล่องใส่ของที่ดูน่ารัก วางขายอยู่คู่กันกับแคปซูลยาคุม กำเนิดสำหรับผู้หญิง มีตุ๊กตาสำหรับทำเสน่ห์ให้คนหลงรัก นอกจากนี้ก็มีกางเกงชั้นในของผู้ชายที่สกรีนเป็นข้อความที่แฝงนัยสื่อถึงเรื่องเพศ เช่น 7" ก.เอ๋ยก.ไก่ ข.โซ่อยู่ในนี้ ได้หน้าลืมหลับ หรือสกรีนเป็นรูปริมฝีปากผู้หญิง เป็นต้น

ภาพสัญลักษณ์เรื่องเพศในเซ็นเตอร์พ้อยท์

(4).การไม่อยู่ในแบบแผน หรือผสมปนเปกันไร้ระเบียบ ได้แก่ การที่มีสินค้าหลากหลายชนิดปะปนอยู่ในร้าน เช่น ร้านขายเสื้อผ้า รองเท้า แต่มีตุ๊กตาหุ่นยนต์วางขายปะปนอยู่ด้วย ร้านขายน้ำส้มที่มีตุ๊กตารูปโดโนเสาร์สีส้มวางอยู่คู่กับผลส้มในตู้เย็น ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ตก็มีแก้วชาวมโซ่มุกวางเรียงรายอยู่ทั่วไป ร้านขายหมอนแต่มีสินค้าตกแต่งประดับร่างกาย ปลอกคอสุนัข กรอบรูป ตุ๊กตาเซรามิค ยาทาเล็บ สติกเกอร์ติดเล็บ ลายสำหรับแฟนท์รวมอยู่ด้วย นอกจากนี้ก็มีลักษณะออกนอกแบบแผน บิดเบี้ยว เปลี่ยนรูปไป เช่น ไฟแช็คที่ปกติทรงสี่เหลี่ยมเป็นทรงกลมแท่งเล็ก ๆ สีสนสวยงามเหมาะกับเด็กวัยรุ่นและเป็นสินค้าขายดีอันดับหนึ่ง ประตูร้าน plastic-i-t-y ที่ควรจะมีที่จับประตูก็ไม่มี เป็นเพียงประตูกระจกใสทั้งบาน ส่วนสินค้าที่วางขายในร้านก็เปลี่ยนจากวัสดุที่ให้ความรู้สึกแข็ง มาเป็นพลาสติกเป่าลมที่ให้ความรู้สึกเบาสบายอ่อนหวาน เช่น ตะกร้าใส่ผ้า ตะกร้าใส่ของ โคมไฟตั้งโต๊ะ โคมไฟเพดาน กรอบรูป ฯลฯ การเปลี่ยนรูปสินค้าที่เป็นเครื่องใช้ไฟฟ้าให้กลายเป็นหมอนอิงนุ่ม ๆ สีสดใสทั้งโทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ วิทยุ เพจเจอร์

3. องค์ประกอบฉากที่ถือว่าเป็นฉากหน้าของเวทีการแสดงของ preteen จริง ๆ แล้วอยู่ที่บริเวณลานน้ำพุด้านหน้าของเซ็นเตอร์พ้อยท์ โดยโครงสร้างแล้วส่วนนี้มีการจัดให้เป็นลานโล่ง มีน้ำพุอยู่ตรงกลางและมีรูปโลโก้สัญลักษณ์ของพื้นที่ใจกลางน้ำพุอีกที มีการใช้ต้นไม้ร่มรื่น น้ำพุที่ใสสะอาด มีที่นั่งรอบน้ำพุและใต้ต้นไม้ใหญ่ 6 ต้น และต้นไม้เล็กที่อยู่ระหว่างอีกจำนวนหนึ่งเป็นระเบียบเรียบร้อย มีลานว่าง ๆ คล้ายอยู่ในบรรยากาศของสวนสาธารณะ ทุกอย่างเป็นธรรมชาติให้ความรู้สึกที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ ปลดปล่อยตัวเองออกจากข้อผูกมัดหรือบทบาทหน้าที่ทุกอย่าง บริเวณนี้จะเป็นส่วนที่ดูเย็นตาที่สุดด้วยสีเขียวของต้นไม้ สีใสสะอาดของน้ำ บริเวณที่หนึ่งก็

ใช้หนี้เสียว่อนเพื่อให้เข้ากับต้นไม้ ส่วนที่เป็นสีสน่มากที่สุดคือส่วนของโลโก้สัญลักษณ์ของเซ็นเตอร์พ้อยท์ที่ใช้สีน้ำเงิน เหลือง และดำ

นอกจากองค์ประกอบฉากทางกายภาพแล้ว ก็ยังมีฉากส่วนบุคคล (personal front) ได้แก่การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่บ่งบอกอัตลักษณ์ของผู้แสดงในรูปแบบต่าง ๆ รวมถึงลักษณะท่าทาง มาดเฉพาะตัว ตัวอย่างเช่น กลุ่มเด็กทอมก็จะแต่งตัวเหมือนผู้ชายใส่เสื้อเชิ้ตทับขายเสื้อไว้ในกางเกงสแล็คสีเข้ม คาดเข็มขัดหนัง สวมรองเท้าหนังแบบผู้ชาย กลุ่มกะเทยมีทั้งที่แต่งตัว มีรูปร่างทุกอย่างเหมือนผู้หญิงใส่วิกผมยาว แต่งหน้าแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าของผู้หญิง ใส่เสื้อสายเดี่ยว หุ่นกระโปรง มีหน้าอกและใส่เสื้อชั้นในของผู้หญิง ไปจนถึงเด็กชายหัวเกรียนที่แต่งหน้าบาง ๆ ใส่เสื้อยืดแขนกุดหรือเสื้อพอดี้ตัว กางเกงขาสั้น กลุ่มนี้จะไม่มีหน้าอก เพียงคล้ายผู้หญิงเท่านั้น กลุ่มเด็กเรพ (rave) ที่ชอบใส่เสื้อยืดกีฬาของอเมริกันที่มีสกรีนเบอร์อยู่ข้างหลัง หรือแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าสีฉูดฉาด กลุ่มเด็กบอร์ด ที่ใส่กางเกงหลุดตุต หรือกางเกงขาสั้นตัวหลวมโคร่งที่เรียกว่า กางเกงแร็ป แต่ใส่เสื้อยืดตัวเล็ก มีสายโซ่เหล็กล่ามกระเป๋ာ ถือสเก็ตบอร์ด เด็กหัวสี ที่ยอมผสมเป็นสีต่าง ๆ นอกจากนี้ก็มีกลุ่มที่เรียกว่ารุ่นใหญ่ เป็นรุ่นพี่ที่ preteen รุ่นน้องต้องให้ความเคารพ ชрім ทำทางมีอำนาจ คอยดูแลพวกรุ่นน้องที่อยู่รอบ ๆ ลักษณะการแต่งตัวก็จะใช้สีที่เคร่งขรึม

นอกจากการแต่งกายหลากหลายสไตล์แล้ว preteen ก็ยังใช้เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์บางอย่างที่ฝังไว้กับร่างกาย เช่น การสัก การเจาะตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ซึ่งเป็นลักษณะที่ปฏิเสธผู้ใหญ่เหมือนวัยรุ่น แต่ก็ไม่จริงจัง ยังคงความเป็นเด็กไว้อยู่มาก จะเห็นได้จากบริเวณที่สักส่วนใหญ่จะเป็นข้อมือ เน้นอก หน้าท้อง ด้านหลังสะโพก ต้นคอด้านหลัง ข้อเท้า ซึ่งมี

ลักษณะหลบซ่อน กิ่งเปิดกิ่งปิด ที่เด็กบางคนบอกว่าดูสลับดี รูปที่ใช้สักรก็มีลักษณะ “เล่น ๆ” แบบเด็ก มีตั้งแต่ตัวอักษรญี่ปุ่นที่แปลว่าน่ารัก ตัวอักษรจีน ตัวอักษรย่อของชื่อ รูปปลาโลมาว่ายน้ำ รูปตัวต่อจิ๊กซอว์ที่เป็นสีต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนการเจาะร่างกายก็มักเกิดขึ้นตามบริเวณลิ้น คิ้ว จมูก หู ข้อมือ สะดือ (ซึ่งการเจาะสะดือนี้นี้มีทั้งการเจาะแบบสองทิศและสี่ทิศ) โดยเฉพาะที่ลิ้นนั้น preteen มักจะชอบเอา “จิว” หรือตุ้มเหล็กที่ใส่ไว้ในช่องที่เจาะออกมา “เล่น” อยู่เสมอ แบบของจิวที่ใส่ส่วนใหญ่จะเป็นตุ้มเหล็กกลม ๆ บางทีก็ใส่แบบมีสีส้นสวยงาม รวมทั้งการกระเบิดหูและใส่ตาไก่หรือหลอดกาแฟที่มีขนาดและสีส้นต่าง ๆ

การนำเสนอเอกลักษณ์หรือความเป็น preteen ในเวทีเซเนเตอร์พ้อยท์จึงเกิดขึ้นผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ข้างต้น ด้วยการบอกเล่าเรื่องราวแห่งชีวิตของตัวเองที่กำลังอยู่ในช่วงหนึ่งของกระบวนการเปลี่ยนผ่านวัยอันซับซ้อนในสังคมสมัยใหม่ พวกเขาเริ่มต้นค้นหาและสร้างเอกลักษณ์ของตัวเอง ทดลองเลียนแบบใช้ชีวิตเหมือนวัยรุ่น มีเพื่อนเป็นระบบความสัมพันธ์ที่ผูกพันกันเป็นกลุ่ม เป็นส่วนหนึ่งของพิธีและร่วมกันแสดงไปตามบทบาทที่ได้รับ ในพื้นที่พิธีกรรมอย่างเซเนเตอร์พ้อยท์ที่มีองค์ประกอบและสัญลักษณ์เครื่องหลายที่สอดคล้องกับความเป็น preteen ปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมของพวกเขาเป็นวัฒนธรรมกลุ่มย่อยของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นในสังคมไทยเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา และกำลังเปิดพื้นที่ให้แก่กลุ่มย่อย ๆ ภายในช่วงวัยนี้อีกไม่รู้จบ

บทสรุป

เซเนเตอร์พ้อยท์และ preteen ที่หยิบยกขึ้นมาในงานชิ้นนี้ เป็นเพียงกรณีตัวอย่างหนึ่งของการศึกษาปรากฏการณ์ทางวัฒนธรรมวัยแรกรุ่นที่ก่อตัวขึ้นในสังคมไทย เรื่องราวของพวกเขา ณ ที่แห่งนี้ก็เป็นเพียงเศษเสี้ยวเล็ก ๆ ในชีวิตช่วงหนึ่งที่เปลี่ยนแปลงเลื่อนไหลไปมาอยู่ระหว่างสถานะและภาวะที่ไร้สถานะของกระบวนการเปลี่ยนผ่านวัย นับแต่เมื่อ preteen ก่อกำเนิดเกิดขึ้นในสังคมและสร้างวัฒนธรรมที่เป็นแบบแผนเฉพาะของตัวเองได้ด้วยบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นเหตุผลเบื้องหลังหลายประการประกอบกันนั้น พวกเขาก็เร่งสร้างอัตลักษณ์ของตัวเองเพื่อแสดงตัวและประกาศการดำรงอยู่ในสังคมด้วยฐานะที่เท่าเทียมกับกลุ่มย่อยอื่น ๆ ขณะเดียวกันก็ดูเหมือนว่าสังคมไทยสามารถยอมรับความแตกต่างหลากหลายของคนกลุ่มต่าง ๆ ได้มากขึ้น และยินยอมให้กลุ่มย่อยเหล่านั้นได้มีพื้นที่แยกย่อยของตัวเองอยู่ได้ในสังคม

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นที่เซเนเตอร์พ้อยท์นั้น มีลักษณะบางส่วนคล้ายกับลักษณะพิธีกรรมเปลี่ยนผ่านวัยที่เกิดขึ้นในสังคมดั้งเดิม หากแต่ด้วยความซับซ้อนของสังคมสมัยใหม่ที่ทำให้มีลักษณะอีกหลายส่วนของพิธีกรรมที่เซเนเตอร์พ้อยท์แตกต่างอย่างยิ่งจากในอดีต ด้วยลักษณะที่กำกวมเช่นนี้ทำให้เซเนเตอร์พ้อยท์เป็นพื้นที่พิธีกรรมสมัยใหม่ สำหรับประกอบพิธีกรรมประจำวันที่ช่วยต่อยอดสถานะสืบเนื่องต่อไปเรื่อย ๆ และเป็นมิติหนึ่งในกระบวนการก่อเกิดอัตลักษณ์ของวัยแรกรุ่นของสังคมไทยปัจจุบัน

บรรณานุกรม

เจตน์ เจริญโท

2527 โลกรัไลของวัยระเริง. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

ธีรยุทธ บุญมี

2537 “สยามสแควร์”. 2537. (เอกสารอัดสำเนา)

ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง

2541 “จุฬาฯอัดโปรเจกต์ปลูกฝั่สยามสแควร์ ทำ “สวนพักผ่อน-เวทีแสดง” ดึงดูดคน.” มติชน (19 พฤศจิกายน): 8.

2543 “ปาร์ตี้เซ ลา วี มองต์ พ่อแม่จัดให้ สุดสุด กับสายเดี่ยว เกะอก สันตึก.” มติชน (9 กุมภาพันธ์): 13.

Brake, Michael

1985 Comparative Youth Culture: The Sociology of Youth Culture and Youth Subculture in America, Britain and Canada. London: Routledge & Kegan Paul.

Clarke, John; Hall, Stuart; Jefferson, Tony; and Roberts, Brian

1991 “Subcultures, Cultures and Class : A theoretical overview” Resistance Through Rituals, Stuart Hall and Tony Jefferson (eds.). Cambridge: Harper Colins Academic. pp. 9-74.

Goffman, Erving

1982 The Presentation of Self in Everyday Life. Great Britain: Penguin Books.

Hobsbawm, Eric

1995 Age of Extremes : The Short Twentieth Century 1914-1991. London: Abacus.

Turner, Victor

1982a The Forest of Symbols : Aspects of Ndembu Ritual. 6th ed. Ithaca: Cornell University Press.

1982b From Ritual to Theatre : The Human Seriousness of Play. New York: PAJ Publications.

